

Statens revisionsverks berättelse till riksdagen om tillsynen över partifinansieringen 2013

B 4/2014 rd

**Statens revisionsverks berättelse till riksdagen
om tillsynen över partifinansieringen 2013**

L 1796-9549
ISSN 1796-9549 (häft.)
ISSN 1796-9654(PDF)
Edita Prima Ab
Helsingfors 2014

Till riksdagen

Statens revisionsverk har övervakat iakttagandet av partilagens (10/1969, ändrad 683/2010) bestämmelser om bidrag samt uppgörande och inlämnande av handlingar som bör redovisas under perioden 1.9.2012–31.8.2013.

Statens revisionsverk lämnar den i 9 e § 5 mom. i partilagen avsedda årliga berättelsen om sin verksamhet i tillsynen över partilagen.

Helsingfors den 28 mars 2014

Generaldirektör

Tuomas Pöysti

Ledande redovisningsrevisor

Klaus Krokfors

Huvudsakligt innehåll

I partilagen (10/1969, ändrad 638/2010) har för partier och partiföreningar föreskrivits förpliktande bestämmelser vilka främjar öppenhet i finansieringen. Syftet med bestämmelserna är att öka partifinansieringens öppenhet genom att särskilt beakta de rekommendationer som Europarådets organ mot korruption GRECO har gett Finland. Allmänheten bör för att kunna bedöma eventuella bindningar ha tillräcklig information om finansieringen av partiernas grundläggande verksamhet och valkampanjer.

Statens revisionsverk övervakar hur de bestämmelser i partilagen som avser bidrag, redovisning av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen samt uppgörande och inlämnande av med detta anknutna handlingar iakttas i de övervakade sammanslutningarnas verksamhet.

Revisionsverkets tillsynsobjekt, det vill säga partierna, de i understödsbeslutet avsedda föreningarna samt de partinära sammanslutningarna har lämnat in sina bokslutshandlingar för 2012 till det elektroniska registret för redovisning av partifinansieringen.

År 2013 utförde Revisionsverket 25 granskningar på platsen inom ramen för sitt granskningsuppdrag. Året innan var antalet granskningar 20. År 2013 granskades samtliga riksdagspartier, deras distriktsorganisationer i Birkaland och Helsingfors samt två stiftelser.

Till registret för redovisning av partifinansieringen meddelades under 2013 med aktuella redovisningar bidragsprestationer till partier, partiföreningar och partinära sammanslutningar till ett totalt belopp av 2,4 miljoner euro. Dessutom har det redovisade beloppet för 2012 ökat retroaktivt under 2013 från 2,6 miljoner euro till 3,1 miljoner euro

och stödbeloppet för 2011 från 2,4 miljoner euro till 2,6 miljoner euro under samma tidsperiod. En del av kompletteringarna följer av de granskningar av partifinansieringen som utförts under de tre senaste åren.

På basis av den granskning som hänfört sig till tillsynsobjekten kan konstateras, att de aktuella redovisningarna av partifinansieringen efter kompletteringar till väsentliga delar är riktiga och till väsentliga delar ger riktiga uppgifter om de bidrag som de övervakade sammanslutningarna har fått.

De övervakade sammanslutningarnas bokföring har som regel skötts adekvat så, att det har varit möjligt att verkställa tillsynen över bestämmelserna i partilagen på basis av bokföringen. Alltjämt understryks emellertid, att alla bokföringsskyldiga ska hålla sin bokföring à jour så som avses i 2 kap. 4 § i bokföringslagen (1336/1997, ändrad 1304/2004). Det är också skäl att ägna uppmärksamhet åt bokföringens specifikationsätt och kvalitet och åt hanteringen av kassamedel. Specifikationen av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen bör kunna härledas från bokföringen och andra utredningar och kunna avstämmas mot dem.

I valet av revisorer för de övervakade sammanslutningarna och i revisionsberättelserna har fortfarande observerats brister. Till revisorer har inte alltid valts auktoriserade revisorer. Revisorerna har inte heller alltid i sina revisionsberättelser inkluderat de uttalanden som krävs enligt 9 c § i partilagen.

Vid granskningen observerades inga bidragsprestationer som skulle ha stridit mot begränsningarna av bidrag enligt 8 b § i partilagen och härrört från en annan organisation än en partinära sammanslutning.

Innehåll

1	Lagstiftning som ska iakttas vid tillsynen över partifinansieringen	9
1.1	Det allmänna innehållet i partilagen ur tillsynsperspektiv	9
1.2	Redovisningsskyldiga och uppgifter som ska lämnas till revisionsverket enligt partilagen	11
1.2.1	Aktuell redovisning	11
1.2.2	Partiets och i understödsbeslutet avsedda föreningars bokslutshandlingar	12
1.2.3	Partinära sammanslutnings bokslutshandlingar	12
1.3	Tolkningssituationer med anknytning till inlämnandet av uppgifter	14
2	Statens revisionsverks tillsyn över partifinansieringen	18
2.1	Tillsynsobjekten	18
2.2	Revisionsverkets åtgärder i tillsynen över partilagen	20
2.3	Granskningens mål och tillämpade kriterier	22
2.4	Begränsningar i tillsynen	24
3	Redovisning av partifinansieringen och åtgärder i fråga om dem	25
3.1	Allmän beskrivning av granskningen	25
3.2	Tillsynsobjektens bokförings- och bokslutsförfaranden	26
3.3	Tillsynsobjektens revisionsberättelser	28
3.4	Inlämnande av tillsynsobjektens bokslutsuppgifter samt uppgifter om kostnaderna för och finansiering av valkampanjen	29
3.5	Aktuella redovisningar och komplettering av dem	30
3.6	Iakttagande av begränsningarna för bidrag	32
4	Slutledningar och rekommendationer	34
BILAGA	Förteckning över granskningarna	37

1 Lagstiftning som ska iakttas vid tillsynen över partifinansieringen

1.1 Det allmänna innehållet i partilagen ur tillsynsperspektiv

I partilagen (10/1969, ändrad 683/2010) har för partier och partiföreningar föreskrivits förpliktande bestämmelser med vilka efterträvas öppenhet i finansieringen. Syftet med bestämmelserna är att öka partifinansieringens öppenhet genom att särskilt beakta de rekommendationer som Europarådets organ mot korruption GRECO har gett Finland. Allmänheten bör för att kunna bedöma eventuella bindningar ha tillräcklig information om finansieringen av partiernas grundläggande verksamhet och valkampanjer. En större öppenhet i partifinansieringen än tidigare antas utöka förtroendet för den politiska verksamheten och sålunda även förbättra röstningsaktiviteten. Målet är också att förhindra korruption och på osakliga bindningar baserat inflytande på partiernas verksamhet.

I partilagen har intagits bestämmelser om bidrag till partier, partiföreningar och partinära sammanslutningar. Enligt lagen ska som bidrag i princip räknas alla prestationer i pengar, varor och tjänster och andra motsvarande prestationer. Endast vissa i lagen uttryckligen nämnda prestationer är inte bidrag och omfattas således inte av regleringen.

Regleringen i partilagen gäller också för partinära sammanslutningar. Med en partinära sammanslutning avses en sådan sammanslutning eller stiftelse samt en sådan till

dem knuten fond som partiet med sammanslutningens eller stiftelsens samtycke anmäler som en partinära sammanslutning.

I partilagen har också intagits bestämmelser om begränsningar för mottagande av bidrag. Ett parti, en partiförening och en partinära sammanslutning får inte från en och samma givare ta emot bidrag till ett värde som överstiger 30 000 euro per kalenderår. Denna begränsning gäller dock inte bidrag till partiet eller en partiförening från en partinära sammanslutning. Vidare har föreskrivits om förbud mot att ta emot bidrag från vissa offentlighetsrättsliga samfund samt om förbud mot att ta emot utländska bidrag samt sådana bidrag vilkas givare inte kan klarläggas.

För partier, partiföreningar och partinärsstående sammanslutningar har i partilagen föreskrivits skyldigheten att till statens revisionsverk redovisa erhållna bidrag till ett värde av minst 1 500 euro och deras givare. De uppgifter som ingår i den så kallade aktuella redovisningen publiceras i det register över redovisning av partifinansieringen som upprätthålls av statens revisionsverk.

Partierna och de i understödsbeslutet avsedda föreningarna ska specificera sina valkampanjers kostnader och finansiering. I specifikationen av valkampanjernas kostnader ska dessutom särskilt nämnas bidrag

om minst 1 500 euro och dess givare. Uppgifterna sparas i registret över redovisning av partifinansieringen och är tillgängliga för allmänheten. Det må emellertid konstateras, att de första specifikationerna av valkampanjens kostnader och finansiering skulle inlämnas till revisionsverket först tillsammans med bokslutsuppgifterna för 2011.

I bestämmelsen om ändring av partilagen (683/2010) har också regleringen av tillsynen över partierna förnyats. Tillsynen över partierna verkställs av statens revisionsverk, justitieministeriet samt revisorerna för ifrågasvarande sammanslutningar eller stiftelser.

Enligt partilagen är revisionsverkets tillsynsuppgift som hänför sig till partierna, distriktsorganisationerna och i understödsbeslutet nämnda föreningar sekundär. Justitieministeriet svarar med stöd av partilagen för den tillsynsuppgift som ankommer på statsunderstödsmyndigheten för partistödet. Uppgifterna om extern finansiering samt transaktioner som gäller valkampanjen är en del av det bokslut som görs upp enligt bokföringslagen och partilagen och föremål för revision enligt revisionslagen. Revisorerna ska enligt lagen uttala sig om de erforderliga uppgifternas riktighet i partiets, distriktsorganisationernas och understödsomtagande sammanslutningarnas revisionsberättelser. Revisorn för en partinära sammanslutning ska ta ställning till riktigheten i specifikationen av de erhållna bidragen. Revisionsverket fullgör

sin tillsynsuppgift självständigt och oavhängigt baserat på sin egen granskningsplan.

Statens revisionsverk övervakar iakttagandet av partilagens bestämmelser om bidrag, specifikation av kostnader för och finansiering av valkampanjen samt uppgörandet och inlämnandet av handlingar i anknytning härtill. Justitieministeriet övervakar iakttagandet av partilagen till den del tillsynen inte ankommer på statens revisionsverk.

Statens revisionsverk kan vid vite förplikta tillsynsobjektet att fullgöra sin skyldighet. Förutsättningen är emellertid, att tillsynsobjektet har fått en uppmaning i saken och att försummelsen är som helhet betraktad väsentlig.

I partilagen ingår en bestämmelse om återkrav av partistödet. Statsrådets allmänna sammanträde kan bestämma att utbetalningen av partistöd som beviljats som statsunderstöd ska upphöra och att understöd eller en del av det som redan betalats ut ska återkrävas enligt vad som i statsunderstödslagen bestäms om återkrav. Det kan dock bestämmas att utbetalningen ska upphöra eller att understöd som redan betalats ut ska återkrävas också i fråga om ett parti som väsentligen försummar en skyldighet som tillkommer det enligt partilagen.

1.2 Redovisningsskyldiga och uppgifter som ska lämnas till revisionsverket enligt partilagen

I partilagen har föreskrivits om lämnande av olika uppgifter till statens revisionsverk. I det följande behandlas vilka uppgifter som ska lämnas till revisionsverket och vilken instans som är skyldig att lämna dessa uppgifter.

1.2.1 Aktuell redovisning

Enligt 8 c § i partilagen ska en redovisning av det bidragsbelopp som ett parti, en partiförening och en partinära sammanslutning har fått och uppgift om givarens namn lämnas till statens revisionsverk. Redovisningen ska lämnas, om värdet av ett enskilt bidrag eller värdet av flera prestationer som partiet, partiföreningen eller den partinära sammanslutningen har erhållit från en och samma givare är minst 1 500 euro per kalenderår. Den aktuella redovisningen ska kompletteras alltid när värdet av ett bidrag från en och samma givare som har getts i form av nya prestationer efter det att redovisningen lämnats eller kompletterats överstiger 1 500 euro. Om bidrag som getts av en och samma givare bör således vid behov lämnas flera redovisningar. Detta innebär att redovisningen ska kompletteras alltid när följande gräns på 1 500 euro överskrids (t.ex. 3 001 euro, 4 502 euro osv.). När givaren är en och samma definieras av givarens rättskapacitet.

Statens revisionsverk tar inte emot och behandlar inte en redovisning som lämnats om ett bidrag vars värde understiger 1 500 euro. När redovisningen kompletteras kan den bidragssumma som redovisas emellertid vara mindre än 1 500 euro. Redovisningen ska lämnas in den 15:e dagen i den ka-

lendermånad som följer efter mottagandet av bidraget. Därefter lämnade redovisningar tas emot som försenat anlända.

Redovisningarna tas endast emot elektroniskt.

Partilagens 8 c §, i vilken föreskrivs om aktuell redovisning, har tillämpats från och med den 1 januari 2011. Den första aktuella redovisningen kunde således lämnas för bidrag som mottagits i januari 2011.

Partiet sörjer för att lämna aktuella redovisningar. Partiet ska också sörja för att partiföreningarna och de partinära sammanslutningarna lämnar aktuella redovisningar av sina erhållna bidrag.

I det elektroniska redovisningssystem som upprätthålls av statens revisionsverk har möjliggjorts, att partierna kan tilldela sina partiföreningar och partinära sammanslutningar rätt att för egen del lämna aktuella redovisningar. Det är då partiets ansvar att i det elektroniska redovisningssystemet införa basuppgifter om partiföreningen. Partiet har emellertid skyldighet att sörja för att redovisningarna lämnas på det sätt som avses i partilagen. Partinära sammanslutningar införs i datasystemet hos statens revisionsverk på basis av inkomna anmälningar. Därefter kan den användare som meddelats som den partinära sammanslutningens företrädare göra den aktuella redovisningen å den partinära sammanslutningens vägnar.

De aktuella redovisningarna införs i registret över redovisningar, varifrån var och en har rätt att få uppgifter som avskrifter genom det allmänna datanätet.

1.2.2 Partiets och i understödsbeslutet avsedda föreningars bokslutshandlingar

Partiet ska lämna till revisionsverket partiets och de i 9 b § i partilagen avsedda i understödsbeslutet avsedda föreningarnas bokslut tillsammans med bilagor, revisionsberättelse, specifikation av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen, en redovisning av hur statsunderstödet har använts samt de uppgifter som ingår i de i partilagens 8 c § föreskrivna aktuella redovisningarna. Partiet är således skyldigt att lämna ovan nämnda uppgifter om dessa sammanslutningar. Om lämnandet av uppgifterna har föreskrivits i partilagen.

Att lämna in bokslutshandlingarna gäller således för partiet och i understödsbeslutet avsedda sammanslutningar. Övriga partiföreningar ska inte lämna in ovan nämnda uppgifter till revisionsverket.

Partiet lämnar till Statens revisionsverk partiets och, då partiet erhållit statsunderstöd, den i understödsbeslutet avsedda partiföreningens revisionsberättelse, bokslut jämte bilagor samt de i partilagens 9 a § 1 mom. avsedda redovisningarna av hur statsunderstödet har använts, de uppgifter vilka ingår i de aktuella redovisningarna samt en specifikation av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen. Kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen ska enligt en föreskrift av statens revisionsverk (361/41/2011) specificeras och lämnas på en av statens revisionsverk fastställd elektronisk blankett.

Partiets bokslut tillsammans med bilagor, revisionsberättelsen, redovisningen av hur statsunderstödet har använts samt de uppgif-

ter som ingår i de aktuella redovisningarna lämnas till statens revisionsverk genom det elektroniska redovisningssystem som verket upprätthåller i det allmänna datanätet.

Statens revisionsverks elektroniska redovisningssystem möjliggör, att en i understödsbeslutet avsedd förening kan lämna ovan nämnda handlingar i form av datafil till partiet och partiet godkänner handlingarna för att lämnas vidare till revisionsverket.

Specifikationen av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen ska lämnas med den elektroniska redovisningsblanketten till statens revisionsverk tillsammans med bokslutet för det år under vilket valet har hållits. Specifikationen av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen vid riksdagsvalet 2012 har således lämnats tillsammans med bokslutsuppgifterna för 2012.

Statens revisionsverk publicerar de till verket inlämnade uppgifterna utan dröjsmål i sitt redovisningsregister. Handlingarna publiceras i den form i vilken de har inlämnats.

1.2.3 Partinära sammanslutnings bokslutshandlingar

En partinära sammanslutning är en sammanslutning eller stiftelse samt en sådan till en sammanslutning eller stiftelse knuten fond som partiet med sammanslutningens eller stiftelsens samtycke anmäler till statens revisionsverk som en partinära sammanslutning. Partilagens 8 a § 1 mom. ger partierna möjlighet att som en partinära sammanslutning endast anmäla någon annan sammanslutning, stiftelse samt till sammanslutningen eller stiftelsen knuten fond med dennas samtycke. Sålunda kan endast ett parti som finns

antecknat i det av justitieministeriet upprätthållna partiregistret anmäla andra sammanslutningar, stiftelser och deras fonder som sina partinära sammanslutningar. En sådan förening, som inte själv finns antecknad i partiregistret, kan inte heller ha här avsedda anmälda nära sammanslutningar som anmälts av den själv.

En sammanslutning eller stiftelse som har anmälts som partinära sammanslutning lämnar till statens revisionsverk sin revisionsberättelse och sitt bokslut tillsammans med bilagor, en specifikation av erhållna bidrag samt revisorernas uttalande om det, huruvida bestämmelserna i partilagen om bidrag och begränsningar i fråga om bidraget har iakttagits i den partinära sammanslutningens verksamhet. Redovisningsskyldig för dessa

uppgifter är således ifrågavarande partinära sammanslutning. Den sammanslutning eller stiftelse, vars fond har anmälts som partinära sammanslutning, lämnar in handlingarna.

Uppgifterna lämnas till statens revisionsverk i elektronisk form i den av revisionsverket upprätthållna webbtjänsten. De uppgifter som lämnats till revisionsverket införs med undantag för specifikationen av bidrag inte i det av revisionsverket upprätthållna registret över redovisningar. Uppgifterna och handlingarna kan lämnas in endast i elektronisk form.

Skyldigheten att lämna in den partinära sammanslutningens bokslutshandlingar uppkommer för den räkenskapsperiod, under vilken den har anmälts till statens revisionsverk som partinära sammanslutning.

1.3 Tolkningsituationer med anknytning till inlämnandet av uppgifter

I de uppgifter som lämnats för 2012 har inte framkommit väsentliga tolkningsfrågor vad bokslutshandlingarna angår med undantag för situationer, där undertecknat bokslut inte har lämnats till revisionsverket. Dessutom lämnade ett parti utanför riksdagen inte alls in bokslutsuppgifter för 2012. Inom ramen för sitt tillsynsuppdrag ska statens revisionsverk säkerställa att bokslutsuppgifterna lämnas in.

Partiet, partiföreningen och den partinära sammanslutningen ska lämna en aktuell redovisning till statens revisionsverk, ifall det bidrag som erhållits från en och samma givare är minst 1 500 euro per kalenderår. Bidrag som begrepp har definierats i partilagen.

Som bidrag räknas prestationer i pengar, varor och tjänster och andra motsvarande prestationer. Som bidrag betraktas dock inte följande prestationer, vilka inte har ansetts föranleda fara för att bindningar ska uppkomma.

1 Sedvanligt frivilligarbete och sedvanliga gratistjänster

Motiveringen till att sedvanligt frivilligarbete och sedvanliga gratistjänster avgränsats utanför redovisningsskyldigheten är av praktisk natur. Värdet av frivilligarbete och olika gratistjänster, såsom rabatter, är mycket svårt att fastställa, och redovisningarna vore således inte kommensurabla, om det skulle förutsättas att sådana uppskattningar görs i redovisningarna. Det är dessutom skäl att beakta frivilligarbetets förändrade karaktär. Sakkunskap accentueras nuförtiden mera i kampanjerna än den använda tiden.

Sedvanligt frivilligarbete är frivilligt, oavlönat arbete. Arbetet betraktas som frivilligarbete så länge det för arbetet inte betalas lön, även om det är fråga om en yrkesperson inom branschen. Om någon annan än kandidaten betalar yrkespersonen lön för den tid denna medverkar i kampanjen, är det inte fråga om frivilligarbete, utan om bidrag som ifrågavarande finansierar åt kandidaten.

Endast en fysisk person kan utföra frivilligarbete. Sålunda är av företag givna avgiftsfria tjänster, såsom uppsättande av banderoller, alltid bidrag.

2 Enligt verkligt värde prissatta prestationer som hänför sig till partiets eller partiföreningens sedvanliga organisationsverksamhet eller förmögenhetsförvaltning

Avgränsningen gäller sådana av utomstående erhållna prestationer som hänför sig till den sedvanliga, alldagliga skötseln av föreningens verksamhet och ekonomi, såsom föreningens uppgifter som arbetsgivare och innehavare av anläggningstillgångar. Sådana prestationer kan sålunda vara exempelvis betalningar som fåtts för försäljning av en av partiet ägd kontorslokal eller kontorsinventarier. Förutsättningen är dock, att prestationen prissatts enligt det faktiska värdet.

Såsom hänförda till förmögenhetsförvaltningen betraktas också till exempel sedvanliga prestationer av typen försäkringssättningar och skadestånd. Prestationer som hänför sig till valkampanjens medelinsamling är emellertid bidrag som ska redovisas. Exempelvis biljettintäkterna från ett valsemi-

narium är inte prestationer som hänför sig till den sedvanliga organisationsverksamheten.

Hur sedvanlig organisationsverksamhet bedöms baserar sig på sådan verksamhet, som är sedvanlig i alla organisationer och föreningar. I detta sammanhang kan man inte beakta alla de former för medelinsamling som är typiska uttryckligen för partier och partiföreningar, även om dessa sammanslutningar betraktar dem som sin så kallade sedvanliga verksamhet. I sin berättelse B 6/2012 om tillsynen över partifinansieringen rapporterade revisionsverket som ett exempel om de förtroendevaldas avgifter som insamlas av partierna och partiföreningarna. Revisionsverket gjorde tolkningen, att de förtroendevaldas avgifter som betalas till partiet ur partilagens synvinkel är donationer som privatpersoner ger åt partiet. Enligt riksdagens revisionsutskotts betänkande (ReUB 3/2012 rd) kan avgiften för arvoden för kommunala förtroendeuppdrag utifrån de framkomna uppgifterna på goda grunder betraktas som prestationer enligt partilagen som är prissatta enligt verkligt värde och hänför sig till partiets sedvanliga organisationsverksamhet, förutsatt att de inte används till medelsanskaffning för valkampanjer.

I sin berättelse B 5/2013 om tillsynen över partifinansieringen rekommenderade revisionsverket att eftersom de förtroendevaldas avgifter är en betydelsefull finansieringskälla för partierna, kunde de avgifter som upp bärs av de förtroendevalda presenteras i samband med bokslutet.

3 Prestationer som partiet och dess partiföreningar fått av varandra

Dessa är överföringar inom partisamfundet, och de är således inte förenade med en fara för att bindningar uppkommer till utomstående finansärer. Sådana överföringar kan vara

till exempel redovisningar av partistöd eller medlemsavgifter mellan partiet och partiföreningarna.

4 Inkomster från sådan affärsverksamhet av permanent natur som partiet eller partiföreningen bedriver

Med affärsverksamhet av permanent natur avses till sin karaktär fortlöpande affärsverksamhet, som bedrivs på den allmänna marknaden och på marknadsvillkor. Avsikten är, att partierna och partiföreningarna inte ska råka i en ogynnsam ställning när de bedriver affärsverksamhet av permanent natur på marknadsvillkor.

Affärsverksamhet av tillfällig natur är inte verksamhet av permanent natur. Exempelvis affärsverksamhet som anknyter till finansieringen av en valkampanj är i allmänhet inte av permanent natur. Även om medelinsamlingen för valkampanjen vore till sin natur mera fortlöpande och den skulle bedrivas på den allmänna marknaden, sker den i allmänhet inte på marknadsvillkor. Att ge pengar till en valkampanj är ett typiskt sätt att stöda partiet. Exempelvis biljettintäkterna från ett seminarium som ordnats för att finansiera kampanjen eller inkomster från försäljning av tavlor är således inte inkomster från affärsverksamhet av permanent natur.

Det kan i praktiken vara svårt att bedöma affärsverksamhetens permanenta natur. Partiet kan exempelvis fungera som vidareuthyrare av sina lokaler. Då bör man emellertid också betrakta i vilken mån verksamheten sker på marknadsvillkor. Om i priset enligt uppskattningen ingår väsentligt överpris, kan verksamheten inte anses ske på marknadsvillkor. Då borde åtminstone det erhållna överpriset uppskattas och redovisas som erhållet bidrag i eurobelopp.

5 Inkomster från placeringsverksamhet som partiet eller partiföreningen bedriver

Sådana är exempelvis dividender och räntor på depositioner ävensom hyresintäkter från en fastighet som partiet äger. Förutsättningen är då emellertid, att det uttryckligen är fråga om placeringsverksamhet som partiet bedriver.

6 Statsunderstöd enligt 9 § i partilagen eller annat motsvarande understöd som baserar sig på lag, statsbudgeten eller en kommuns budget

Beviljandet av ett sådant understöd baserar sig på i lag föreskrivna eller i en budget beslutade förutsättningar. I praktiken beviljas understödet med ett beslut, i vilket ändring kan sökas med besvär. Även prestationer som betalas med stöd av lagen om penningautomatstöd (1056/2001) anses omfattas av lagen.

Övriga prestationer ska enligt partilagen tolkas som bidrag.

Vidare har i partilagen föreskrivits om begränsningar i fråga om mottagande av bidrag. Bidrag vars givare inte kan klarläggas, får inte tas emot. Detta gäller dock inte bidrag som erhållits genom sedvanligt insamlingsarbete. Grundlagsutskottet har emellertid understrukit, att skyldigheten att klarlägga vem som är givare bör tolkas relativt. De utredningar som avses i bestämmelsen innebär snarast en förfrågan till den som sänder eller ger bidraget om bidragets ursprungliga källa, ifall man har skäl att misstänka att bidragsgivaren endast agerar som mellanhand. Också skyldigheten att redovisa ett förmedlat bidragsgivare gäller en sådan situation. Enligt utskottets betänkande (GrUB 3/2010 rd) ökar skyldigheten att klarlägga givaren med växande bidrag. Om bidragsgivaren förblir helt oidentifierad eller om bidragsför-

medlaren vägrar yppa bidragskällan, får bidraget inte tas emot.

Bidrag från en och samma bidragsgivare får tas emot till ett värde av högst 30 000 euro per år. Detta tak för bidrag är specifikt för givaren och mottagaren. En bidragsgivare kan således ge bidrag utan begränsande tak till exempelvis till flera partiföreningar inom ett parti, så länge stödet till enskilda mottagare underskrider det belopp som stadgas i lag. Taket gäller inte bidrag till partiet eller en partiförening från en partinära sammanslutning och inte heller bidrag som getts genom testamente.

I partilagen ingår ett förbud mot att ta emot utländska bidrag. Avsikten är att begränsa osakligt utländskt inflytande på Finlands politiska verksamhet. Förbudet ska inte gälla bidrag från enskilda personer eller från sådana internationella sammanslutningar och stiftelser som företräder partiets ideologiska hållning. Regleringen tillåter således att bidrag tas emot till exempel från partiets europeiska takorganisation eller från Europaparlamentet via den egna parlamentsgruppen.

Det är även förbjudet att ta emot bidrag från staten, kommuner, samkommuner, statliga eller kommunala affärsverk, offentligt rättsliga föreningar, inrättningar eller stiftelser eller från bolag som staten eller en kommun har bestämmande inflytande i. Detta gäller dock inte användning av lokaler och sedvanlig gästfrihet. Med användning av lokaler avses till exempel att partiföreningen samlas i kommunens lokaler och med sedvanlig gästfrihet till exempel kaffeservering.

Bestämmelser om bestämmande inflytande finns i 1 kap. 5 § i bokföringslagen (1336/1997). Företag där staten eller kommunen har bestämmande inflytande är till exempel aktiebolag med statlig majoritet och

en kommuns eller flera kommuners gemensamma vatten- och elbolag.

Som offentligrättslig betraktas en sådan förening och stiftelse som genom lag eller förfordning har grundats för ett särskilt ända-

mål. Sådana är till exempel studentkårerna och handelskamrarna. Förbudet gäller också självständiga offentligrättsliga inrättningar såsom Folkpensionsanstalten och Finlands Bank.

2 Statens revisionsverks tillsyn över partifinansieringen

2.1 Tillsynsobjekten

Med stöd av 9 e § i partilagen (10/1969) övervakar statens revisionsverk att ett parti, partinära sammanslutningar och i understödsbeslutet avsedda föreningar (tillsynsobjekten) i sin verksamhet iakttar partilagens bestämmelser om bidrag, redovisning av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen samt utarbetande och lämnande av anknutna handlingar och uppgifter. Vid fullgörandet av denna uppgift kan verket granska tillsynsobjektets bokföring och medel användning och vid behov uppmana tillsynsobjektet att fullgöra de skyldigheter som följer av denna lag.

Statens revisionsverk kan vid vite förplikta tillsynsobjektet att fullgöra sin skyldighet, om handlingar eller uppgifter trots uppmaning från verket inte har lämnats, rättats eller kompletterats eller om det visar sig att handlingarna eller uppgifterna inte är riktiga och tillräckliga och försummelsen enligt en helhetsbedömning är väsentlig. Vitet döms ut av den vitesnämnd som avses i 15 § i lagen om statens revisionsverk (676/2000). Föreläggandet och utdömandet av vite får överklagas hos Högsta förvaltningsdomstolen enligt vad som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Om den tillsyn som utövas av statens revisionsverk föreskrivs i övrigt i lagen om statens revisionsverk.

Statens revisionsverk ska årligen lämna riksdagen en berättelse om sin tillsyn över iakttagandet av partilagen.

Med sin tillsynsverksamhet och genom att publicera de på partilagen baserade redovisningarna skapar revisionsverket för sin del förutsättningar för att öppenhet i partiernas finansiering förverkligas så att partiernas bindningar kan bedömas offentligt och av medborgarna.

De i partilagen förskrivna granskningsrätterna omfattar partierna, i 9 § i partilagen nämnda föreningar som avses i understödsbeslutet samt partinära sammanslutningar.

Dessutom bör beaktas, att revisionsverket har en granskningsrätt som hänför sig till partistödet på grundval av lagen om statens revisionsverk (676/2000). Emedan justitieministeriet fungerar som primär övervakare av statsunderstödet, är revisionsverkets roll till denna del sekundär.

Antalet i partiregistret antecknade partier är 16, av vilka åtta är representerade i riksdagen och således har rätt till statsunderstöd. De partier som får statsunderstöd har ca 115 distriktsorganisationer och åtta separata kvinnoorganisationer. Till revisionsverket hade fram till slutet av januari 2014 anmälts inalles tolv partinära sammanslutningar, av vilka två anmälde under 2013. Antalet sammanslutningar som ska övervakas enligt par-

tilagen och beslutet om beviljande av statsunderstöd är uppskattningsvis ca 150 sammanslutningar.

I verksamheten med att övervaka partilagen är målsättningen för revisionsverkets planering på lång sikt, att revisionsverket kan utföra en granskning hos alla tillsynsobjekt inom loppet av sex år. Det i bokföringslagen (1336/1997) fastställda kravet på för-

varingstiden för verifikat ska beaktas i långsiktplaneringen. I planeringen kan beaktas den uppfattning som på basis av iakttagelserna vid granskningarna uppstår angående riskerna i de skilda aktörernas verksamhet och internkontroll. Antalet granskningar är emellertid beroende av revisionsverkets resurser.

2.2 Revisionsverkets åtgärder i tillsynen över partilagen

I partilagen har föreskrivits, att revisionsverket kan ge föreskrifter om aktuell redovisning (8 c §), specifikation av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen (9 b §) och inlämnande av bokslutshandlingar (9 d §).

Revisionsverkets åtgärder har baserat sig på följande med stöd av partilagen givna föreskrifter och instruktioner:

- Statens revisionsverks föreskrift om lämnande av i 8 c § i partilagen avsedd aktuell redovisning (360/41/2010)
- Statens revisionsverks allmänna instruktion om lämnande av i 8 c § i partilagen avsedd aktuell redovisning (358/41/2010)
- Statens revisionsverks föreskrift om framläggande av specifikation av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen i enlighet med 9 b § i partilagen och lämnande av uppgifter i enlighet med 9 d § 1 mom. i partilagen (361/41/2010)
- Statens revisionsverks allmänna anvisning om framläggande av specifikation av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen i enlighet med 9 b § i partilagen och lämnande av uppgifter i enlighet med 9 d § 1 mom. (356/41/2010)
- Statens revisionsverks föreskrift om lämnande av i 9 § 2 mom. i partilagen avsedd partinära sammanslutnings bokslut och andra uppgifter till statens revisionsverk (359/41/2010).

Föreskrifterna och anvisningarna har tillställts partierna. Anvisningarna finns även i författningsdatabasen Finlex samt på den av revisionsverket upprätthålla webbplatsen www.vaalirahoitusvalvonta.fi.

Dessutom har revisionsverket fastställt en anvisning om framställande av klagomål till statens revisionsverk angående partifinansieringen (312/41/2010). Anvisningen upphävdes i januari 2014 och ersattes med en ny anvisning i vilken man har kombinerat instruktionen av den 1 augusti 2012 om klagomål (245/01/2012), anvisningen av den 11 oktober 2010 om anförande av klagomål gällande partifinansieringen (312/41/2010) och instruktionen av den 4 maj 2009 om anförande av klagomål gällande kandidaters valfinansiering (97/82/2009). Den nya instruktionen om behandlingen av klagomålsärenden (02/01/2014) trädde i kraft den 31 januari 2014.

Revisionsverket har upprätthållit en rådgivningstjänst som inrättades år 2010. Dessutom har revisionsverket på sin webbplats en rådgivningsavdelning med rådgivning i frågor gällande tolkning av partilagen. Rådgivning har också givits per e-post. Frågor och svar som antagits vara av mer allmän betydelse för styrningen av tolkningen, har också lagts ut på webbplatsen. Dessutom har revisionsverket i anslutning till verkställandet av partilagen ordnat diskussions- och utbildningssammankomster som är öppna för alla partier. Den senaste sammankomsten ordnades den 13 december 2013.

Det datasystem som hör samman med skötseln av uppgifterna i valfinansieringslagen och partilagen fungerar som system för mottagning och publicering av både redovisningarna av valfinansieringen och de i partilagen föreskrivna redovisningarna. I det elektroniska redovisningsförfarandet kan den redovisande efter identifiering självständigt få

sin redovisning publicerad på valfinansieringstillsynens webbsidor så, att redovisningarnas utseende är enhetligt. De redovisningar som lämnats i pappersform registreras hos revisionsverket utan dröjsmål i datasystemet. I inlämnandet av de uppgifter som föreskrivits i partilagen gick man in för ett helt elektroniskt redovisningssystem.

Beredskap att ta emot redovisningarna enligt partilagen i elektronisk form har funnits från början av 2011. Att säkerställa datasystemets funktionsduglighet och användbarhet

är i fortsättningen ett viktigt tyngdpunktsområde. Arbetet för att utveckla datasystemet inleddes hösten 2013.

Revisionsverket utförde under 2013 inalles 25 granskningar av partifinansiering. Året innan var antalet granskningar 20. Granskningarnas utförande och de väsentligaste iakttagelserna beskrivs i kapitel 3. En förteckning över granskningarna ingår som bilaga till denna berättelse.

2.3 Granskningens mål och tillämpade kriterier

Målet för granskningarna av partifinansieringen 2013 var att säkerställa

- huruvida tillsynsobjektens lagstadgade redovisningar i enlighet med författningarna och ur synvinkeln för övervakningens behov ger på bokföringen baserade riktiga och tillräckliga uppgifter om partifinansieringen och iakttagandet av begränsningarna i fråga om bidrag och
- huruvida tillsynsobjektens bokföring är adekvat från partilagens synpunkt och de redovisningsskyldiga har iakttagit partilagens centrala bestämmelser om partifinansieringen och begränsningarna i fråga om den.

Granskningskriterierna definierades på basis av partilagen. Särskild uppmärksamhet ägnades åt iakttagandet av de i författningarna förutsatta maximala eurobeloppen av emottagna bidrag och åt de innehållsliga begränsningarna.

Granskningarna hänförde sig till samtliga riksdagspartier, deras distriktsorganisationer i Birkaland och Helsingfors samt två stiftelser. Granskningsperioden för partierna var från den 1 september 2012 till den 31 augusti 2013. I granskningsperioden ingick att lämna in de granskade organisationernas bokslut och revisionsberättelser för 2012, framlägga en specifikation av kostnaderna för och finansiering av valkampanjen samt de från partilagens synpunkt väsentliga bokföringsnoteringarna under ett år.

Granskningarna av distriktsorganisationerna riktades på de bokslutsuppgifter för 2011 och 2012 som lämnats till partifinansieringssystemet, bokföringen och kontoutdragen för tiden 1.1.2011–31.8.2013 samt de

inlämnade aktuella redovisningarna och redovisningarna av valfinansieringen vid riksdags- och kommunalvalen.

Granskningarna av partinära sammanslutningar hänförde sig nya närstående sammanslutningar som anmälts efter granskingen 2012 och till den period, under vilken ifrågavarande sammanslutning hade anmälts som närstående sammanslutning. De båda nya närstående sammanslutningarna som granskades var stiftelser.

Granskningarna utfördes på hösten 2013, och granskningsobjekten underrättades om granskingen på förhand i maj 2013.

Fokuspunkter som beaktades vid riktandet av granskingen var följande:

- det allmänna ordnandet av tillsynsobjektets bokföring och betalningsrörelse samt skötsel av finanserna samt sättet för
- specifikation i bokföringen av stödfinansiering och kostnader ur partilagens synvinkel (exempelvis bankkonton och kassatillgodohavanden, penninginsamlingar, kontoutdrag, gåvobrev)
- iakttagandet av begränsningarna enligt partilagen i riksdagspartierna under perioden 1.9.2012–31.8.2013, i de granskade distriktsorganisationerna under perioden 1.1.2011–31.8.2013 och i de nya närstående sammanslutningarna under den tid som de upptagits som sådana
- täckningsgraden för de aktuella redovisningarna på basis av bokföringen och gransking av redovisningarnas faktainnehåll
- uppföljningen av bidrag i annan form än pengar och beaktandet i redovisningsförfarandet
- förfarandena i fullgörandet av partiernas

- skyldighet att tillse att lokalföreningarna lämnar sina redovisningar
- jämförelse mellan av partiet och dess partinära sammanslutning eller någon annan organisation lämnade redovisningsuppgifter
- korrektheten för uttalandena i revisionsberättelsen ur partilagens synvinkel och vid behov granskning av revisionens innehåll.

2.4 Begränsningar i tillsynen

Med tanke på tolkningen av resultaten i Statens revisionsverks tillsyn måste också de väsentligaste begränsningarna i tillsynen lyftas fram.

Den mest betydelsefulla begränsningen av transparensen i partifinansieringen anknyter överlag till att de övervakade organisationerna är få i förhållande till det totala antalet partiorganisationer. Revisionsverket ska utifrån partilagen endast utöva till-

syn över partier, i understödsbeslutet avsedda föreningar och partinära sammanslutningar. Sammanlagt har revisionsverket cirka 150 tillsynsobjekt. Övriga partiföreningar övervakas inte av revisionsverket. Sålunda står största delen av partiföreningarna, det vill säga cirka 6 000 föreningar, utanför tillsynen. Att övervaka dem vore också i högsta grad en fråga om resurser.

3 Redovisning av partifinansieringen och åtgärder i fråga om dem

3.1 Allmän beskrivning av granskningen

Statens revisionsverk har övervakat hur redovisningarna av och handlingarna angående partifinansieringen har lämnats till det elektroniska parti- och valfinansieringssystemet. Revisionsverket har vid behov uppmanat tillsynsobjekten att komplettera eller rätta de lämnade uppgifterna samt att lämna in handlingar som saknats.

Revisionsverket har med stöd av 9 e § 2 mom. i partilagen (10/1969, ändrad 683/2010) gjort en granskning hos alla riksdagspartier, deras distriktsorganisationer i Birka-land och Helsingfors samt hos de av partierna anmälda nya partinära sammanslutningarna. Granskningen av de närliggande sammanslutningarna gjordes hos de efter den föregående granskningen anmälda nya närliggande sammanslutningar, vilka hade status av partinära sammanslutning under perioden 1.9.2012–31.8.2013. Vid granskningarna klarades ur partilagens synvinkel och på basis av bokföringsmaterialet från 2011–2013 det allmänna ordnandet av tillsynsobjektens bokföring, betalningsrörelse samt skötsel av finanserna samt sättet för specifikation i bokföringen av stödfinansiering och kostnader och iakttagandet av begränsningarna i fråga om bidrag i partierna under perioden 1.9.2012–31.8.2013, i distriktsorganisationerna under perioden 1.1.2011–31.8.2013 och i närliggande sammanslutningarna under den tid de varit upptagna som sådana.

Föremål för granskningen av partiernas och sammanslutningarnas finansiering var åtta partier, 15 distriktsorganisationer och två av partierna anmälda partinära sammanslutningar. Sammanlagt genomfördes 25 granskningar, jämfört med 20 granskningar året innan. Tillsynsobjekten underrättades om granskningarna i maj 2013, tillsynsobjekten lämnade in det begärda förhandsmaterialet till revisionsverket före granskningarna och granskningarna utfördes i enlighet med granskningsplanen i september–oktober 2013.

Utkasten till de för granskningsobjekten specifika responspromemoriorna över granskningarna sändes ut för kommentarer i slutet av november 2013. De slutliga responspromemoriorna skickades till granskningsobjekten den 9 december 2013. De preliminära observationerna vid granskningarna behandlades vid ett diskussions- och informationsmöte för granskningsobjekten den 13 december 2013. Respons, till den del den ansågs vara befogad, skulle lämnas till revisionsverket senast den 6 januari 2014. Den erhållna responsen, närmast meddelanden om åtgärder som har vidtagits efter utkastet till promemorian och korrigeringar av teknisk karaktär, har beaktats vid utarbetandet av denna granskningsberättelse.

3.2 Tillsynsobjektens bokförings- och bokslutsförfaranden

Revisionsverkets tillsynsuppgift har inte direkt att göra med den granskade sammanslutningens allmänna bokföringsarrangemang. Revisionsverket publicerar emellertid med stöd av lagen de till verket inlämnade boksluten i sitt register över redovisningarna. Vidare ingår i revisionsverkets tillsynsuppgift att övervaka uppgörandet och inlämnandet av de i partilagen nämna handlingarna. Angående bokföringsarrangemangen och bokslutsförfarandena kan framläggas observationer med karaktären av rekommendation.

I granskningens utgångsläge gick man in för att klargöra arrangemangen i partiernas bokföring uttryckligen med tanke på uppföljningen av den externa finansieringen. I samma sammanhang klarlades, hur tillförlitligt man på basis av kontouppgifterna i bokföringen kan sluta sig till den externa finansieringens faktiska volym.

Vid granskningen observerades i likhet med de tidigare granskningarna, att det inte är möjligt att få en tillförlitlig helhetsbild av partifinansieringen genom att klarlägga enbart inkomstfinansieringen och intäkterna enligt bokslutet. De granskade partierna och övriga sammanslutningarna har många slags bokföringstransaktioner som betraktats som genomgångsposter. Att klarlägga deras innehåll är emellertid av betydelse med tanke på bidrag som avses i partilagen. Bokföringslagen möjliggör olika slags förfaranden för notering av gottskrivning och rättelser som minskar kontonas nettovolym, och kan inverka på de slutsatser som dras av bokslutet och därigenom på jämförelserna av olika organisationer. Där detta avvikande förfarande

har aktualiserats är det inte på basis av boksluten möjligt att skapa sig en tillräcklig bild av den faktiska volymen för partiernas externa finansiering.

Enligt 2 kap. 4 § i bokföringslagen (1336/1997, ändrad 1304/2004) ska kontantbetalning utan dröjsmål noteras kronologiskt i bokföringen för varje dag. Övriga noteringar i bokföringen får göras månadsvis eller för en motsvarande period inom fyra månader från utgången av kalendermånaden eller perioden. Vid granskningen observerades i två distriktsorganisationer väsentliga brister i bokföringens aktualitet vid granskningstidpunkten. Bokföringsskyldigheten gäller enligt 1 kap. 1 § 5 punkten alla föreningar och enligt 6 punkten alla stiftelser.

Vid granskningen ägnades som tidigare uppmärksamhet åt faktainnehållet i de kontoutdrag som lämnats av bankerna. När ett parti eller en annan organisation har fått flera prestationer på sitt bankkonto exempelvis som medlemsavgifter eller donationer, har penninginrättningen kunnat presentera prestationerna som sammanställningar i kontoutdragen. Ur synvinkeln för en adekvat bokföring bör om sammanställningarna alltid presenteras en tillräcklig specifikation, så att man kan försäkra sig om att inte de enskilda prestationerna redan i sig överskrider tröskeln 1 500 euro i den aktuella redovisningen.

Vid granskningen noterades några fall där kontoutdrag från banken saknades. Inför granskningen ombads granskningsobjekten att skaffa fram dessa samt saldointyg över bankkonton med mindre användning. I ett fall avvek namnet på kontoinnehavaren enligt bankkontoutdraget från distriktsorga-

nisationens registrerade namn, och distriktsorganisationen uppmanades att reda ut detta med banken.

Vid granskningen observerades sådana avtalsarrangemang och förfaranden, på basis av vilka det var oklart om prestationerna utgör bidrag till partiet. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt dokumenteringen av transaktionernas innehåll. Sådana transaktioner var till exempel lån samt service- och hyresavtal och inbördes bidrag med samarbetspartner eller bolag som innehas av partiet, ospecificerade redovisningar av kontanta kassamedel och en prestation av försäkringsbolag där dokumenteringen var bristfällig. I en lånesituation, ifall partiet inte betalar sin skuld, kan en avskrivning av skulden bli ett bidrag till partiet.

Innehållet i och omfattningen av de till revisionsverket inlämnade boksluten varierar. De till revisionsverket inlämnade bokslutshandlingarna är i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) avsedda offentliga handlingar, vilka också publiceras. Eftersom bokslutet enligt partilagen publiceras i det allmänna datanätet, borde i det inte inkluderas icke-offentliga uppgifter såsom personbeteckningar eller bankkontonummer. Å andra sidan borde de bokslut som lämnas till det elektroniska registret för redovisning av partifinansieringen vara fullständiga, det vill säga de borde innehålla alla numrerade sidor i bokslutet. I anslutning till inlämnandet av boksluten borde partiet lämna in kopior av de undertecknade bokslutshandlingarnas original, så att det är möjligt att fastställa att det är fråga om de slutgiltiga handlingarna.

Att 9 a § 1 mom. i partilagen ger rum för tolkningar av de nya bokslutsskyldigheternas tillämpning framgick vid granskningen genom att tolkningen av vilka uppgifter som ska presenteras i samband med bokslutet har varierat.

Vid granskningen framkom situationer, där tolkningsmånen vad de ekonomiska gränserna mellan ett parti eller en annan sammanslutning beträffar också avspeglades i bokföringen. Exempelvis gränsdragningen mellan partiet och dess riksdagsgrupp samt mellan riksdagsgruppen och riksdagen har gett rum för tolkningar. Riksdagsgruppernas ställning har emellertid förändrats genom lagen om riksdagsgrupper (979/2012) som gavs den 28 december 2012 och trädde i kraft den 1 januari 2013.

3.3 Tillsynsobjektens revisionsberättelser

Bestämmelserna i 9 c § i partilagen om ordnandet av revisionen trädde i kraft den 1 januari 2011. Bestämmelsen tillämpas på revision av partier som får statsunderstöd och i understödsbeslutet avsedda föreningar samt partinära sammanslutningar. Bestämmelsen tillämpas inte på de partier som inte får statsunderstöd.

Enligt revisionslagen är inte alla föreningar skyldiga att välja revisor, utan en del av de föreningar på vilka 9 c § i partilagen inte tillämpas kan välja en verksamhetsgranskare, som gör upp en verksamhetsgranskningsberättelse. I partilagen har inte beaktats val av verksamhetsgranskare och verksamhetsgranskningsberättelse utan endast revisionsberättelser. Statens revisionsverk publicerar emellertid också verksamhetsgranskningsberättelserna.

Enligt 9 c § i partilagen ska revisorn för ett parti som får statsunderstöd och en i understödsbeslutet avsedd förening vara auktoriserad revisor, det vill säga i praktiken CGR, GRM eller OFR eller en motsvarande auktoriserad sammanslutning. Revisorn uttalar sig i revisionsberättelsen förutom om vad som föreskrivits i revisionslagen, dessutom om,

- 1 huruvida statsunderstödet har använts och rapporterna om dess användning har utarbetats enligt bestämmelserna i denna lag och villkoren i understödsbeslutet och
- 2 huruvida bestämmelserna i denna lag om bidrag och begränsningar i fråga om bidraget samt om redovisning av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen har iakttagits.

Revisorn för en partinära sammanslutning och för en sådan sammanslutning eller stiftelse vars fond är en partinära sammanslut-

ning ska, utöver det som föreskrivs i revisionslagen, uttala sig om huruvida bestämmelserna i denna lag om bidrag och begränsningar i fråga om bidraget har iakttagits i den partinära sammanslutningens verksamhet.

Vid granskningen sågs konsekvenserna av 9 c § i partilagen i att de nya revisionsförpliktelserna i lagrummet fortfarande har tillämpats på varierande sätt efter den 1 januari 2011. En del av partisammanslutningarnas revisioner för 2012 hade alltså gjorts av andra än auktoriserade revisorer. Också innehållet i uttalandena i revisionsberättelserna varierade så, att i dem saknades uttalanden enligt 9 c § i partilagen. Revisorer för en del sammanslutningar har dessutom gett separata uttalanden eller meddelanden. Lagstadgade uttalanden har också lämnats in efter granskningen. En del av de granskade hade förutom revisionsberättelsen också en verksamhetsgranskningsberättelse.

Syftet med partilagen är att tillsynen över bestämmelserna i partilagen väsentligen baserar sig på de egna revisionerna av partierna som får statsunderstöd, deras distriktsorganisationer och kvinnoorganisationer. Partilagens särskilda bestämmelser om revision gäller inte partiernas partiavdelningar eller lokalföreningar. Systemet för tillsyn över partisammanslutningarna baserar sig således i stor utsträckning på att för partierna och deras distriktsorganisationer väljs sakkunniga yrkesrevisorer och att dessa är förtrogna med sin uppgift och de rapporteringskrav som är förenade med den. Enligt revisionsverkets iakttagelser har så inte ännu skett till alla delar, emedan brister har observerats i flera övervakade sammanslutningars revisionsberättelser. Till denna del har tillsynssystemet inte ännu fungerat på avsett sätt.

3.4 Inlämnande av tillsynsobjektens bokslutsuppgifter samt uppgifter om kostnaderna för och finansiering av valkampanjen

Enligt 3 kap. 6 § (ändrad 1304/2004) i bokföringslagen (1336/1997) ska bokslutet och verksamhetsberättelsen upprättas inom fyra månader från räkenskapsperiodens utgång. Enligt 9 d § i partilagen ska partiets bokslutshandlingar och de uppgifter som anges i partilagens 9 a § 1 mom. lämnas till revisionsverket inom tre månader från det att partiets bokslut har fastställts. Handlingar och uppgifter som gäller föreningar som avses i understödsbeslutet ska lämnas in inom en månad från det att föreningens bokslut har fastställts och handlingar som förutsätts av partinära sammanslutningar inom tre månader från det att bokslutet har fastställts.

Så gott som alla i partilagen avsedda bokslutsuppgifter som gäller år 2012 samt uppgifter om kostnaderna för och finansiering av valkampanjen har lämnats in till det av statens revisionsverk upprätthållna elektroniska registret över redovisning av partifinansieringen. En del av uppgifterna har inlämnats till systemet först under granskningens gång.

Specifikationen av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen bör kunna härledas från bokföringen och andra utredningar och kunna avstämmas mot dem. Noggrann dokumentering av motiveringarna till specifikationen underlättar också upprättandet av specifikationen och den senare verifieringen av uppgifterna. Dessvärre varierade nivån på dokumenteringen.

Revisionsverket skickade en uppmaning att lämna in de bokslutsuppgifter som sändes till 15 tillsynsobjekt som ska lämna in bokslut, det vill säga cirka 10 procent av tillsynsobjekten. Med undantag av ett parti

utanför riksdagen inlämnades alla bokslutsuppgifter under 2013. Verket skickade två aviseringsbrev om vite och ett beslut om föreläggande av vite. Även dessa bokslutsuppgifter inlämnades inom den fastställda tidsfristen.

Statsrådets kansli gjorde utifrån Sannfinländarna rp:s yrkanden med stöd av 51 § i förvaltningslagen (434/2003) ändringar i beslut om understöd enligt 9 § i partilagen för politisk verksamhet. Beslutet var VNK/1816/25/2010 (för tiden 1.1.2011–30.4.2011), VNK/403/25/2011 (1.5.2011– 31.12.2011), VNK/1664/25/2011 (1.1.2012–31.12.2012) och VNK/1866/25/2012 (1.1.2013–31.12.2013). Revisionsverket har med anledning av brevet upptagit Perussuomalaisten Helsingin piiri ry som tillsynsobjekt i registret och föreningens namn har i besluten korrigerats i stället för Helsingin Perussuomalaiset ry. Bokslutsuppgifterna för Perussuomalaisten Helsingin piiri ry har lämnats till registret. Distriktsorganisationens revisionsberättelse 2012 som daterats den 10 januari 2014 lämnades in i januari 2014. De felaktiga uppgifter som partiet lämnat in om Helsingin Perussuomalaiset ry har raderats från systemet.

Alla bokslutsuppgifter som avses i partilagen erhöles inte mödölöst i elektronisk form och så att de motsvarade handlingen i original, utan uppgifter måste fortfarande begäras och i viss utsträckning också undantagsvis läsas in genom skanning på revisionsverket. Det bör noteras att andra handlingar än de som fastställs i lag inte publiceras i det elektroniska registret för redovisning av partifinansieringen.

3.5 Aktuella redovisningar och komplettering av dem

Enligt 8 c § i partilagen ska en redovisning av det bidragsbelopp som ett parti, en partiförening och en partinära sammanslutning har fått och uppgift om givarens namn lämnas till statens revisionsverk. Redovisningen ska lämnas, om värdet av ett enskilt bidrag eller värdet av flera prestationer som partiet, partiföreningen eller den partinära sammanslutningen har erhållit från en och samma givare är minst 1 500 euro per kalenderår. Den aktuella redovisningen ska alltid kompletteras när värdet på ett bidrag från en och samma givare som har getts i form av nya prestationer efter det att redovisningen lämnats eller kompletterats överstiger 1 500 euro. Om bidrag som getts av en och samma givare bör således vid behov lämnas flera redovisningar.

Till registret för redovisning av partifinansieringen lämnades under 2013 med aktuella redovisningar bidragsprestationer till partiföreningar och partinära sammanslutningar till ett totalt belopp av 2 448 822,80 euro. År 2012 uppgick det redovisade beloppet till 3 088 723,73 euro och år 2011 till totalt 2 607 556,17 euro. Siffrorna är inte direkt jämförbara eftersom redovisningarna kan kompletteras i efterskott. Exempelvis uppgick det redovisade beloppet för 2012 till 2 563 535,48 euro i januari 2013, och därmed ökade beloppet för 2012 med över 525 000 euro under 2013. På motsvarande sätt uppgick det redovisade beloppet för 2011 till 2 481 677,15 euro i januari 2013, och därmed ökade beloppet för 2011 med ytterligare över 125 000 euro under 2013. En del av kompletteringarna följer av de granskningar av partifinansieringen som utförts under de tre senaste åren. Av de uppdaterade redovisningarna som publicerats i registret framgår de

kompletteringar som gjorts efter den tidsfrist som fastställs i partilagen.

Vid granskningen observerades, att största delen av de bidragsprestationer som tillsynsobjekten fått har redovisats som aktuella redovisningar till det av revisionsverket upprätthållna elektroniska registret för redovisningar. Vid granskningen framkom emellertid sådana i partilagen avsedda bidragsprestationer, som inte hade redovisats till systemet. Enligt den uppfattning som fåtts vid granskningen har en del av de försummade redovisningarna berott på oaktsamhet.

Redovisningarna skulle kompletteras och korrigeras under granskningarnas gång.

Vid granskningen klarlades också hur partierna har sört för inlämnandet av partiföreningarnas aktuella redovisningar. På basis av granskningen kan man rekommendera att partierna mer systematiskt än för närvarande ska informera sina lokalföreningar om skyldigheterna enligt 8 c § i partilagen och vid behov enas om en arbetsfördelning som gör det möjligt att i praktiken fullfölja redovisningsskyldigheten.

En del av de typer av prestationer som inte har redovisats är prestationer som ger rum för tolkning, oftast ändå i partilagen avsedda lagenliga men redovisningspliktiga prestationer, som inte i lagen särskilt har uppräknats som undantag från redovisningsskyldigheten. Tillsynsobjekten ansåg vanligtvis sådana prestationer eller i övrigt förmåner med penningvärde som genomgångsposter eller avtalsbaserade transaktioner.

I de aktuella redovisningarna hade inte alltid tagits med erhållna kostnader för reklam, för utbildning och därtill anknutet läromaterial erhållit bidrag, erhållen hyra eller

från den sedvanliga prisnivån avvikande hyror, erhållen delbetalning av lön till exempel "riksdagsledamöters genomslagsprovisio-ner". Ur tillsynens synvinkel måste man tolka till vilken del prestationerna eller förmå-nerna med penningvärde är bidrag och till vilken del det rör sig om tillåten sedvanlig verksamhet. Det väsentliga är emellertid, att partilagen syftar till transparens i finansieringen, vilken förverkligas med de aktuella redovisningarna. Om en organisation som avses i partilagen är involverad i olika finansierings- och avtalsarrangemang, bör den också själv begrunda, huruvida det är fråga om bidrag enligt partilagen.

Under granskningens gång har partierna och övriga sammanslutningar lämnat ett stort antal nya aktuella redovisningar. En del av dem gäller betydande belopp. När bidraget i pengar eller i annan form är betydande, kan det också bli aktuellt att anmäla en ny partinära sammanslutning till revisionsverket.

Tillsynsobjekten har under granskningens gång uppmanats att följa med de erhållna bidragen kumulativt så att redovisnings- och maximigränsen iakttas.

Trots att förtroendevaldas avgifter inte behöver uppges i den aktuella redovisningen har de en betydande ekonomisk roll. Enligt uppgift från skattemyndigheterna uppgick avgifterna till förtroendevalda 2012 till totalt 7 058 713 euro, 2011 till 6 084 600 euro och 2010 till 5 670 500 euro.

Utifrån granskningen kan man konstatera att det inte egentligen har förekommit andra bidrag än sådana som getts i direkt penningform. Vid granskningen framkom det likväl att en distriktsorganisation hade fått sin lokal till förfogande av en stiftelse som 2013 uppgetts som partinära sammanslutning. Distriktsorganisationen har betalat vederlaget för lokalen men ingen hyra. Det betydande icke-pekuniära understödet som uppstod genom differensen mellan gängse hyra och vederlaget upptogs inte heller i den aktuella redovisningen före granskningen, men nog efter granskningen. Vid granskningen påträffades också ett fall där partiet hade mottagit en aktiedonation som överskred gränsen för redovisning. Donationen hade upptagits i bokföringen men saknades i den aktuella redovisningen. Redovisningen inlämnades efter granskningen.

Alla de aktuella redovisningar som har gjorts upp och kompletterats under granskningens gång har publicerats i registret för redovisningar på de av revisionsverket upprätthållna webbsidorna. Av publiceringen av den aktuella redovisningen kan man se, om redovisningarna har gjorts upp eller kompletterats efter den bestämda tid som avses i partilagen.

3.6 Iakttagande av begränsningarna för bidrag

I 8 b § i partilagen föreskrivs om begränsningar i fråga om mottagande av bidrag. Begränsningarna i fråga om bidrag var också föremål för granskningen.

Ett parti, en partiförening och en partinära sammanslutning får inte ta emot bidrag från givare som inte kan klarläggas. Detta gäller dock inte bidrag som erhållits genom sedvanligt insamlingsarbete.

Ett parti, en partiförening och en partinära sammanslutning får inte från en och samma givare ta emot bidrag till ett värde som överstiger 30 000 euro per kalenderår. Detta gäller dock inte bidrag till partiet eller en partiförening från en partinära sammanslutning och inte heller bidrag som getts genom testamente.

Ett parti, en partiförening och en partinära sammanslutning får ta emot utländska bidrag bara från enskilda personer och från sådana internationella sammanslutningar och stiftelser som företräder partiets ideologiska hållning.

Ett parti, en partiförening och en partinära sammanslutning får inte ta emot bidrag från staten, kommuner, samkommuner, statliga eller kommunala affärsverk, offentligrättsliga föreningar, inrättningar eller stiftelser eller från bolag som staten eller en kommun har bestämmande inflytande i på det sätt som avses i 1 kap. 5 § i bokföringslagen. Detta gäller dock inte användning av lokaler och sedvanlig gästfrihet.

Ett parti och en partiförening ska se till att det av sådan avgiftsbelagd reklam som ingår i valkampanjen eller är avsedd att stödja den framgår vem som betalar reklamen. Namnet på en enskild person får dock inte uppges utan dennes uttryckliga samtycke, om vär-

det av den reklam som personen betalat för är mindre än 1 500 euro.

Enligt 8 b § i partilagen får utländska bidrag tas emot bara från enskilda personer och från sådana internationella sammanslutningar och stiftelser som företräder partiets ideologiska hållning. Vid granskningen framkom likväl också bidrag från utlandet. Betalningar hade kommit genom mellanhänder från Europaparlamentet och Nordiska rådet. Dessa kan åtminstone till en del betraktas som förbjudna bidrag, för i partilagen ingår inte undantag som gäller bidrag som betalas av internationella organisationer.

Vid granskningen observerades inte testamenten eller prestationer eller medel utanför bokföringen. Vid granskningen uppdragades en aktiedonation till partiet som överskred gränsen för redovisning och aktuell redovisning har lämnats in efter granskningen.

I en tidigare granskning framkom ett fall där partiordföranden hade mottagit ett kuvert som innehöll pengar och partiet kunde inte utreda vem som gett brevet. Enligt 8 b § i partilagen får bidrag inte tas emot från oidentifierade, men lagen tar inte ställning till hur man ska förfara med sådana bidrag. För att lagens syfte ska förverkligas, uppmanades partiet att överlämna pengarna till antingen polisen eller regionförvaltningsverket. Partiet har sedermera lämnat kuvertet till polisen som behandlat det som ett inlämningsfynd enligt hittegodslagen.

Vid granskningarna 2013 framkom inga prestationer eller icke-pekuniära bidrag vilka översteg 30 000 euro från sådana sammanslutningar, vilka inte har varit partiföreningar eller av partiet anmälda partinära sammanslutningar. Inga nya partinära sam-

manslutningar har heller meddelats till revisionsverket efter granskningarna.

På basis av granskningen kan konstateras att i praktiken har partierna och de andra sammanslutningarna lämnat aktuella redovisningar närmast av donationer, prestationer av närstående sammanslutningar och olika deltagaravgifter. De redovisade volymerna under pågående granskning har ökat.

Så som ovan har konstaterats tyder tillsynsobservationerna på att de redovisningsskyldiga fått rikligt med bidrag eller prestationer av bidragskaraktär för vilka de har försummat att lämna in aktuella redovisningar. Sådana är åtminstone erhållna hyres- och lönebidrag, kostnader för reklam samt utbildnings- och materialbidrag. Utifrån granskningen har de redovisningsskyldiga lämnat nya eller korrigerade aktuella redovisningar, med vilka situationen delvis har lagts till rätta.

Vid granskningen observerades inga sådana prestationer som enligt partilagen vore entydigt förbjudna och för vilka aktuell redovisning saknades. Sådana typer av prestationer var bland annat penningkuvertet från en okänd – som påträffades vid föregående granskning och som sedermera lämnats till polisen – samt rese- och andra kostnadsersättningar från utlandet och riksdagsgruppen. Riksdagsgruppernas ställning ger rum för tolkningar, men om riksdagsgrupperna betraktas som en del av riksdagen eller riksdagssamfundet, är det utan författningssändringar motiverat att betrakta ersättningar från riksdagsgrupperna till partierna som bidrag från staten, vilket är förbjudet enligt 8 b § i partilagen.

Enligt 8 § 2 mom. 1 punkten i partilagen betraktas som bidrag inte sedvanligt frivilligarbete, men det har vid granskningarna framkommit fall där frivilligarbetet har varit omfattande eller likvärdigt ett betydande penningbelopp. Det har varit fråga om personer som utfört betydande juridiskt eller administrativt arbete eller avstått från att fakturera gager som kan anses vara betydande. Gränserna för sedvanligt frivilligarbete lämnar rum för tolkning, men frågan är av betydelse vid bedömning av när sedvanligt frivilligarbete blir icke-pekuniärt bidrag.

Enligt 8 § 2 mom. 6 punkten betraktas som bidrag inte understöd som baserar sig på lag, statsbudgeten eller en kommuns budget. Vid granskningen fäste man uppmärksamhet vid bidrag som vissa distriktsorganisationer i Helsingfors hade fått av kommunen, men det är inte revisionsverkets uppgift att utvärdera dokumenteringen i kommunens budget och bidragsförfaranden. Eftersom bidragen tas upp som prestationer i mottagarens bokföring, bör även givaren – med tanke på partifinansiering – vara noga med hur bidragen dokumenteras och tas upp i bokföringen.

Riksdagens revisionsutskott har i sitt betänkande 9/2013 lyft fram som utvecklingspunkter för parti- och valfinansieringstillsynen bland annat otillåtna stöd i fråga om partiets roll som arbetsgivare, finansiering från utländska institutioner, finansiering av riksdagsgrupper/fullmäktigegrupper och andra offentliga samfund samt förfaranden vid förmedlade bidrag och genomfakturering. Med andra ord har utskottet i sitt utlåtande beaktat tidigare observationer från tillsynen av partifinansiering.

4 Slutledningar och rekommendationer

Partiernas, de i understödsbeslutet avsedda föreningarnas samt de partinära sammanslutningarnas bokslutshandlingar har lämnats till det elektroniska systemet för redovisning av partifinansieringen. Enligt 9 d § i partilagen ska partiet lämna in bokslutshandlingarna inom tre månader från det att bokslutet har fastställts. En i understödsbeslutet avsedd förenings bokslutshandlingar ska lämnas inom en månad från det att bokslutet har fastställts. Systemets huvudanvändares roll och ett aktuellare inlämnande av uppgifterna än för närvarande är viktiga med tanke på den transparens som är avsikten med systemet.

I princip hade de granskade sammanslutningarnas bokföring skötts adekvat så att tillsynen enligt bestämmelserna i partilagen kunde verkställas utifrån bokföringen. Revisionsverket framhåller ändå alltjämt att alla bokföringsskyldiga ska hålla sin bokföring à jour så som avses i 2 kap. 4 § i bokföringslagen (1336/1997, ändrad 1304/2004). De bör också ägna uppmärksamhet åt bokföringens specifikationsätt, aktualitet och kvalitet och åt hanteringen av kassamedel. Specifikationen av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen bör kunna härledas från bokföringen och andra utredningar och kunna avstämmas mot dem.

Utifrån revisionsverkets observationer har revisionsutskottet i sitt betänkande 9/2013 konstaterat att till revisionsverket borde inlämnas, förutom andra bokslutshandlingar, också sammanslutningens eventuella verksamhetsberättelse eller i stället för bokslutet en sådan balansbok som avses i 3 kap. 8 § i bokföringslagen och som också innehåller

en eventuell verksamhetsberättelse. Detta skulle förenhetliga innehållet i och praxis för lämnande av de handlingar som ges till revisionsverket. Även den bakre gränsen för lämnande av bokslutshandlingarna borde med stöd av 3 kap. 6 § i bokföringslagen räknas från uppgörandet av bokslutet och inte dess senare fastställande. Då vore tidpunkten för inlämnandet entydig och handlingarna skulle fås till revisionsverket avsevärt tidigare, och tidpunkten för inlämnandet vore inte beroende av föreningens verksamhet. Revisionsverket påpekar igen att bestämmelserna borde preciseras.

Enligt statens revisionsverks observationer förekommer det brister i valet av revisorer för flera övervakade sammanslutningar eller i deras revisionsberättelser. Till revisorer har inte alltid valts auktoriserade revisorer så som fastställs i partilagen. Revisorerna för partierna och deras distriktsorganisationer eller partinära sammanslutningar har inte alltid i sina revisionsberättelser inkluderat de uttalanden som förutsätts i 9 c § i partilagen. Till denna del har det primära tillsynssystemet som huvudsakligen gäller sammanslutningar som får statsunderstöd således inte ännu fungerat på avsett sätt.

Dokumenteringen av de ekonomiska transaktionerna kräver uppmärksamhet. Vid granskningen går man in för att klargöra de erhållna prestationernas faktiska innehåll på basis av tillgänglig dokumentation. Ifall dokumentation av prestationens innehåll saknas, kan den erhållna prestationen tolkas som ett bidrag som bör redovisas. Mottagande av genomgångsposter och ersättningar som ger rum för tolkning borde undvikas.

Enligt partilagen räknas som bidrag prestationer som erhållits i form av pengar, varor och tjänster eller på annat sätt. De prestationer vilka inte räknas som bidrag har fastställts i 8 § och 8 a § i partilagen. Begreppet bidrag är således synnerligen täckande ur partilagens synvinkel. Partierna och partiföreningarna borde fortlöpande hålla ett öga på de erhållna prestationerna utgående från det bidragsbegrepp som har definierats i partilagen. Registret för redovisning av partifinansiering syftar till att främja transparensen, och arten för en erhållen prestation kan klarläggas i redovisningarna med tilläggsupplysningar. Bidragsbegreppet bör likväl utvidgas utifrån verkliga omständigheter och tillsynsobservationer. Riksdagen revisionsutskott har också i sitt betänkande 9/2013 påtalat behovet av att precisera begreppet.

I fråga om granskningsobjekten kan konstateras, att de aktuella redovisningarna efter kompletteringarna till väsentliga delar är riktiga och ger till väsentliga delar riktiga uppgifter om de bidrag som de granskade sammanslutningarna har emottagit.

Eftersom de förtroendevaldas avgifter är en betydelsefull finansieringskälla för partiföreningarna, kunde de avgifter som uppbärs av de förtroendevalda presenteras i samband med bokslutet.

Partierna bör se till, att partiföreningarna vid behov lämnar sina aktuella redovisningar till statens revisionsverk.

Avvikande från tidigare granskningar observerades inga bidragsprestationer som entydigt skulle ha stridit mot begränsningarna av bidrag enligt 8 b § i partilagen och härrört från en annan organisation än en partinära sammanslutning. Därför bör aktörerna fortlöpande bedöma om olika prestationer inbegriper bidrag som avses i partilagen.

Enligt tillsynsobservationerna bör informationsgången mellan partiet, dess partiföreningar och partinära sammanslutningar effektiviseras. Ifall man i partiet eller en partiförening noterar behovet av en ny partinära sammanslutning, är det skäl för partiet att göra en anmälan till statens revisionsverk om den nya partinära sammanslutningen. Om bidrag från en partinära sammanslutning kräver till exempel att en stiftelses urkund omtolkas eller stadgar ses över, bör partiet och sammanslutningen rådfråga Patent- och registerstyrelsen i ärendet.

Förteckning över granskningarna

Helsingin Kokoomus ry	22.10.2013	Helsingfors
Helsingin Perussuomalaiset ry	24.10.2013 och 15.11.2013	Helsingfors
Helsingin Sosialidemokraatit - Helsingfors Socialdemokrater ry	23.10.2013	Helsingfors
Helsingin Vasemmistoliitto ry	28.10.2013	Helsingfors
Helsingin Vihreät ry	29.10.2013	Helsingfors
Samlingspartiet r.p.	24.9.2013	Helsingfors
Keskustan Helsingin piiri ry	25.10.2013	Helsingfors
Keskustan Pirkanmaan piiri ry	9.10.2013	Tammerfors
Sannfinländarna r.p.	9.9.2013	Helsingfors
Perussuomalaisten Pirkanmaan piiri ry	9.10.2013	Tammerfors
Pirkanmaan Kokoomus ry	16.10.2013	Tammerfors
Pirkanmaan sosialidemokraattinen piirijärjestö ry	18.10.2013	Tammerfors
Pirkanmaan Vasemmistoliitto ry	17.10.2013	Tammerfors
Pirkanmaan Vihreä liitto ry	10.10.2013	Tammerfors
Centern i Finland r.p.	10.9.2013	Helsingfors
Kristdemokraterna i Finland (KD) r.p.	2.10.2013	Helsingfors
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Helsingin piiri ry	31.10.2013	Helsingfors
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pirkanmaan piiri ry	16.10.2013	Mänttä-Vilppula
Finlands Socialdemokratiska Parti r.p.	13.9.2013	Helsingfors
Svenska folkpartiet i Finland r.p.	1.10.2013	Helsingfors
Svenska folkpartiet i Helsingfors r.f.	30.10.2013	Helsingfors
Turun Työväensäätiö	3.10.2013	Åbo
Varsinais-Suomen Kansallissäätiö	3.10.2013	Åbo
Vänsterförbundet r.p.	12.9.2013	Helsingfors
Gröna förbundet r.p.	19.9.2013	Helsingfors

STATENS REVISIONSVERK

Anttigatan 1, PB 1119, FI-00101 Helsingfors

Telefon +358 9 4321 (växel), Telefax +358 9 432 5820, www.vtv.fi

ISSN 1796-9549 (häft.)